

Denisa Fulmeková

Úzkost'

Úzkost'

Denisa Fulmeková

Úzkost'

slovařt

Tento projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Text © Denisa Fulmeková 2022

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-5745-5

Mená môžete meniť, ale život nie.

Hlavná hrdinka by sa mohla volať Arleta. Poznáte nejakú? No vidíte, o to by to mohlo byť jednoduchšie. Koniec koncov to meno je v merku už dávno, ale všetky texty, do ktorých ho Arleta zakomponovala, skončili v koši.

Prosím vás, len teraz nebuďte protivní a nehovorte, že aj tento tam mal skončiť. Radšej sa pripravte na to, že tu budeme mať hrdinku, ktorá nám skôr či neskôr pôjde na nervy. Ale našťastie s ňou nemusíme sedieť v jednej kancelárii ani s ňou chodiť na dovolenky.

Meno je iba identifikačný znak pre hmotnú podstatu, ktorá drží pokope, pre telo. Len čo sa človek na svete

trochu rozpozerá, začne mu bujnieť vedomie a so svojím menom sa stotožní. Niekomu ho vyberú rodičia náhodne, inému až po starostlivom zvažovaní, prípadne hlasovaní v širokej rodine. Jeden pretláča do popredia meno po meči, iný (iná) po praslici, po slávnom prastrýkovi, pratete, po šľachtickej zo vzdialenejšej vetvy. (Čo na tom, keď krvopotne vypracovaný rodostrom ukáže, že nijakí šľachtici ani len nešli okolo.). Prípadne postačí aj meno seriálovej postavy a ak nie, musí to byť čosi netradičné, zvláštne, nenašské. Meno, aké by ste len tak ľahko nenašli ani v tom najvyššom a najširšom paneláku – žeby Arleta? Poniektorí sa stále držia presvedčenia o ochrane patrónov, tým je najvýhodnejšie zvoliť tradičné meno po svätcovi, alebo to risknúť a siahnuť po pantheóne mýtických bohov. Tiež je tu možnosť preskúmať vibrácie jednotlivých písmen, previesť ich do numerickej mriežky, tú porovnať s dátumom narodenia, a ak by niečo nesedelo, pridať medzi meno a priezvisko ešte domácku podobu, prezývku, tajomné verzálky, skrátka, čo len chcete. Ale vy si naozaj myslíte, že váš život by bol iný, keby ste sa volali Arleta?!

Nasledujúce riadky nebudú vhodné pre maloletých a citlivé povahy. Takže ani pre Arletu.

Začnime ránom, čím iným. Ráno je tu vždy nádej, že sa človek môže zrodiť do novej kapitoly svojho príbehu. Lenže keď sa zobudíte krátko po piatej, presne o hodinu skôr, než má zvoniť budík, nezaplaví vás vlna optimizmu. Vonku je ešte šero, začína sa september. Arleta chvíľu strpnuto leží, akoby čakala na pokračovanie sna. Niekedy má pocit, že ráno nevstáva, ale sa liahne. Živosť snov ju obklopuje s takou nástojčivosťou, že si najskôr musí počkať na prvé drobné pukliny, ktoré k nej prepustia reálny čas a miesto. Prediera sa von zo svojho obalu a pokúša sa čo najrýchlejšie striasť zo seba noc. Inokedy by výmenou za spánok brala hocijaký sen, ale darmo. Vie, že nemá zmysel vstávať priskoro, aj tak sa nepripriie k zmysluplnej činnosti. Pred tromi rokmi, keď ju muž primäl presťahovať sa a ona sa s tým nevedela stotožniť, objavilo sa toto včasné ranné prebúdzanie prvýkrát a niekedy bola hore už od štvrtej alebo aj skôr. Vtedy uvzato bojovala. Nijaké prevaľovanie sa a zízanie do tmy. Prinútila sa rozložiť si podložku a cvičiť. Ibaže po pár dňoch takéhoto režimu ju ranný telocvik iba vyčerpával, tak ako ju vyčerpávalo v podstate všetko. A všetko bol problém. A námaha. Napokon sa to skončilo návštevou psychiatricky a antidepressívami. Keď sa jej ich po poldruha roku podarilo vysadiť, brala to div nie ako významný životný medzník. Iba nerada si teraz pripúšťa, že by tie lieky znovu potrebovala.

Občas dostávala otázku, čím sa túžila stať ako malá. Odpovedala niečo v tom duchu, že ešte ani nevedela písať, a už sa hrala na spisovateľku. Inokedy prezradila, že si predstavovala, ako bude maliarkou, stáť so štetcom pri stojane a na nohách bude mať pritom obuté žlté dreváky. Také jej totiž otec v detstve priviezol zo služobnej cesty. Na tie časy veľký a nevšedný dar, takže tie dreváky nezobúvala ani v predstavách o svojej budúcnosti. Mama z nej chcela mať herečku, vodila ju po recitačných súťažiach, ale Arleta po takejto dráhe netúžila. Hrávala tiež na piane, koncertovala na žiackych matiné, dá sa teda povedať, že inklinovala k umeniu, a ako dieťa o svojich talentoch nepremýšľala, takže o nich ani nepochybovala. Napokon vyštudovala novinarstvo, no nikdy v sebe nemala novinársky drajv. Baviť ju nanajvýš redigovať, prípadne robiť rozhovory. No nie s hocikým. Ostýchala by sa zastavovať ľudí na ulici a otravovať ich otázkami. „Namočte sa trochu do života, nemôžete robiť rozhovory len so spisovateľmi,“ radil jej v dobrom istý pedagóg na vysokej škole. Práve to sa bála. Namáčať sa.

Raz ju taký redaktor-anketár s mikrofónom zastavil, už sa tomu nedalo vyhnúť. Ani nevedela, pre koho to nahráva. Pýtal sa jej, čo by bola ochotná spraviť, aby vyhrala auto. „Nič. Ja auto nechcem,“ odvetila po pravde a niekto z jej známych ju potom počul v zostrihu bizarných odpovedí v rozhlasovom silvestrovskom vysielaní.

Deň sa rozbiehal pomaly a boľel ju približne rovnako ako obe kolená a ľavá päta. Čo bolo potešujúce, už tak necítila pravý bedrový kĺb. Uvedomovala si, že každá takáto úľava je iba dočasná, ale ďakovala aj za to. Vložila do desiatového vrecúška banán, makový rožok a mliečny nápoj. Do fľaše napustila čerstvú vodu a všetko vložila do dcérinho ružovo-sivého ruksačika. Prvé dni školského roka si podľa inštrukcií zo školy stačilo brať peračník, zápisník a desiatu. Už má piatačku. Včera, keď ju s mužom vypravádzali pred bránu školy, si uvedomila, aká je už Danka veľká. Banálne rodičovské dumky o tom, ako uteká čas. Ona v nej vidí dobre že nie bábätko a potom je zaskočená.

Nachystala raňajky a pohľadom skontrolovala nástenné hodiny. Výborne, má dvadsať minút k dobru, kým pôjde zobudiť muža. Dvadsať minút nerušeného čítania starých novín, keď sa zvykne trochu odpútať od zvieravého pocitu úzkosti. Asi robí chybu, ak s raňajkami konzumuje aj hlúposti z bulváru, ale pomáha jej to. A čo pomáha, to si povolila.

Po pol ôsmej muž s Dankou odíde. Je sama. Bude cvičiť, aj keď sa teraz stáva, že jej pri cvičení vyhŕknu slzy. Berie to ako zdvíhanie stavidiel. Regulácia emočného toku. Dokelu, ale čo sa vlastne deje? Prečo jej je tak strašne zle? Dá sa to vôbec pomenovať? Sú to nejaké konkrétne body, dôvody na obavy alebo iba indiferentný strach zo sveta? Bojí sa o Danku, aby v škole neochorela. Je unavená z pandémie. Štvú ju takí i onakí politici a tiež demonštranti, čo chodia pravidelne blokovať

centrum a burcujejú proti vakcinovaniu. Ubíja ju ľudská obmedzenosť, ba čo viac, vzbudzuje to v nej hrôzu. Kam až to zájde? Je jej ľúto za starými časmi, i keď asi neboli až také dobré, ako si teraz navráva. Hrozí sa starnutia. A okrem strachu o zdravie dieťaťa je tu aj množina strachov o zdravie ďalších rodinných príslušníkov.

Odrazu sa ocitla v nepoznanom vákuu. Chcela pracovať, ale zabudla na všetky nápady, čo sa k nej predtým hrnuli a ona si ich ukladala akože na neskôr. Neexistovalo nič hodné zaznamenania. Písanie odrazu nedávalo zmysel.

Rodičovský dom sa mení na desivé miesto, kde sa hromadia choroby, prach a rárohy. Keď otvorí rozheganú železnú bráničku a tromi schodmi zostúpi do záhrady, na malom kúsku zarasteného trávniku s rozkonárenou jedľou vidí rozložené prázdne kvetináče, ale aj obité keramické a porcelánové tanierne, rôzne mištičky, navršené tégliky, kúsky zmotaných povrázok, oblečenie degradované na handry a na šnúre natiahnutej medzi oknom a konárom stromu zavesené otcove široké kravaty zo sedemdesiatych rokov. Vchod do domu Arletina mama za-

tarasila dvomi umelohmotnými stoličkami, na zemi je zájdený pokrovec a obďaleč rozprestretý kus igelitu. Celé to pôsobí ako dajaké honosnejšie dúpä bezdomovcov, v lepšom prípade ako divoká výtvarná inštalácia. Kým si odomkne, zbadá na hromade predmetov hlineného vtáčika, ktorého si ako dieťa vyprosíkala na dovolenke v Bulharsku. Alebo nie, marí sa jej, že ich predávali v Rumunsku. Ponúkali ich na každom kroku a niektorí predavači aj predvádzali, ako taký vtáčik spieva. Naplnili mu hlinené útroby vodou a potom doň fúkali a vyludzovali svieže trilky. Vyzeralo to jednoducho a Arlete sa zdalo, že to iste dokáže tiež. Prosila rodičov, aby jej takú píšťalku kúpili, ale mama sa ju snažila odhovoriť, vraj načo jej bude, doma má dosť hračiek. Nakoniec jej suvenírom na záver pobytu kúpili a po desiatkach rokov jej tento predmet opäť padol do zorného poľa. Pri spomienke na to, ako jej iba táto píšťalka chýbala k šťastiu, ju zovrie nová úzkosť.

„Budeš s nami jesť,“ oznámi jej mama. K rodičom prišla skôr, než avizovala, ale predpokladala, že už budú naobedovaní.

„Zabudla som sa v záhrade,“ vysvetľuje jej mama, prečo mešká s obedom. Arleta má od rána v žalúdku akoby kus betónu, nechce sa jej jesť, ale ani sa hádať s mamou.

„O chvíľu to bude, zavolaj otca,“ nakáže jej mama ako kedysi a s vypätím síl pritom nad hrncom stláča rukoväť lisu na cesnak.

„Pomôžem ti,“ ponúkne sa Arleta.

„Čoby si mi pomáhala.“

Arlete padne zrak na úzky kuchynský stôl zaprataný škatuľami džúsu, liekmi, použitými pohármi a bohvie čím ešte. „Ako tu budeme jesť, veď tu nie je miesto,“ namietne.

„Odpracem to,“ povie mama a poprekladá neporiadok na kuchynskú linku.

Otec sa poteší, že Arleta prišla skôr, sadne si na svoje miesto a hneď sa jej sťažuje, že všade sú hlúposti a aj teraz mu do hlavy naráža papierová taška. Arleta ju zvesí a preloží na výčnelok keramiky, ktorá visí opodiaľ.

„A toto, toto ti nezavadzia?“ medzi ukazovákom a palcom štítivo drží lepkavú pascu na hmyz, ktorého sa už prichytilo neúrekom. „Vyhodím to?“

„Nie, nie, to je dôležité, to nemôžeš vyhodiť!“ upozorňuje ju otec, a tak Arleta aj tento predmet iba prevesí na iný výčnelok. Nič sa tu nesmie vyhadzovať, nanajvýš ak preložiť z miesta na miesto. Mama jej nadelí na lepkavý tanier lečo. Chutí inak, než je zvyknutá, ale nie je predsa kontrolórkou kvality ani hygieničkou, hamuje sa v duchu a premôže sa.

„Bud' rada, že sú ako-tak sebestační,“ hovoríeva jej brat, keď mu občas telefonicky podáva hlásenia.

„Veď hej,“ súhlasí. Akékoľvek snahy objednať rodičom upratovaciu službu boli vždy v zárodku zamietnuté. Zato brat k tomu pristupuje inak – keď je v Bratislave, začne u rodičov upratovať. Väčšinou sa to končí prehriatym vysávačom, hádkou, maminými nadávkami do kazisvetov a všemožným iným hromžením na jeho adresu. Rovnaký scenár sa opakuje, ak im chce brat pomôcť v záhrade.

„Pohádala som sa s Marienou,“ oznamuje jej mama. Mariena je mamina sesternica a o tomto konflikte už Arleta v hrubých rysoch počula od Števky, ďalšej maminej príbuznej. Mama so Števkou mali ísť na tri dni k Mariene, ktorá býva na východnom Slovensku. Roky sa s Marienou nevideli a teraz plánovali veľký výlet vlakom a dokonca prvou triedou, v klobúkoch, obe sa už tešili, ale Mariena Arletinej mame zavolala, že v termíne, na ktorom sa dohodli, jej pricestuje zo zahraničia dcéra s rodinou.

„No a čo, tak by sme sa s ňou zoznámili!“ rozhorčene melie mama a Arletinu námietku, že to je predsa pochopiteľné, Mariena sa pre covid iste s dcérou dlho nevidela, vôbec neberie do úvahy. „Navyše ti predsa navrhla, že môžete prísť inokedy.“

„Inokedy?! A čo by som chodila inokedy, keď mi to vyhovovalo teraz? Veď som jej nakoniec povedala svoje! Chceš vedieť?!“ Arletina mama spraví pred grandióznym finále veľavravnú odmlku. Arletu to nezaujíma, ale vie, že sa to beztak dozvie.

„Povedala som jej, že ‚tak seriem na teba!‘ – a zložila som jej telefón!“

Arleta cíti, ako jej k predošlému betónu v žalúdku pribudlo to nešťastné lečo a ešte aj mamine vety. Nechce byť konfrontovaná s tým, čo rovnako klokoce aj v jej génoch. Snaží sa myslou odpojiť a pohľadom teraz blúdi po obývačke. O nábytok sú na zemi opreté mamine rozmerné obrazy, ktoré maľuje exspirovanými rúžmi, lakmi na nechty a očnými tieňmi. Sú to portréty z profilu,

jeden ako druhý, ale na každom je napísané, o koho má ísť. Má ich tu asi päť alebo šesť, väčšina je na sivom kartóne, ale jeden je bývalými dvierkami od kredenca. Okrem týchto machľanín je tu, samozrejme, aj záplava ďalších nepotrebných vecí.

„Otec mi to odsúhlasil, však?“ Mama si vyžiada súhlas so svojím výpadom voči sesternici a Arletin otec bezradne prikyvuje. Možno keby s matkou žila päťdesiatšedem rokov ona, tiež by s ňou so všetkým súhlasila. No ona s ňou pod jednou strechou strávila iba slabšiu polovicu tohto času, a tak sa nezdráha prejavíť náznak nesúhlasu: „To si trochu prehnala.“

„Musím ísť hore, na vine je asi to lečo,“ oznámi otec a s obrovskou námahou vstane z kresla. Značí to, že sa pre svoje zdravotné problémy teraz utiahne na záchod.

„Mám to s ním ťažké,“ ponosuje sa mama, keď sa otec odšuchce.

„Prečo máš všade uteráky?“ pýta sa Arleta na novotu. Najprv si na kreslá a pohovku rodičia zadovážili prúžkovaný elastický návlek, ale teraz asi šanujú aj ten a nábytok je vystlaný froté osuškami a uterákmi.

„Nám sa to tak páči,“ odvrkne mama a potom sa vracia niekoľko desiatok rokov dozadu, aby Arlete vari po dvadsiaty raz porozprávala, ako sa Mariena už vtedy vyfarbila. Keď sa od Marieny dostanú aj k iným členom rodiny, Arletu zaujíma, či existuje niečo, čo by mama teraz po rokoch rada povedala svojej mame. Teda – keby mala tú možnosť. Niečo, čoho sa už babička nedožila.

„Nie, nič také nie je,“ odvetí Arletina mama bez dlhšieho premýšľania.

Po vyše dvoch hodinách sa Arleta zdvihne. Otec ešte stále bojuje na toalete. Na diaľku sa rozlúči a on spoza dverí narieka, že sa vôbec nestihli porozprávať.

Arleta je z ľudí nesvoja. Nie svoja. Prispôsobuje sa. Popoludnia sú stále horúce, vystúpi z električky a kráča podľa mobilnej navigácie k dunajskej zátok, kde sa majú nahrávať upútavky so spisovateľmi. Ide pomerne dlho, pretože vystúpila na nesprávnej zastávke. Orientačný zmysel nie je jej silnou stránkou, raz zablúdila aj blízko bytu, ktorý si s mužom v mladosti prenajímali. Netrafila domov z obchodu s potravinami. Teraz jej však pomáha mobil, a keď príde do cieľa, otvorí sa pred ňou malebná letná scenéria, ktorú by človek iba pár sto metrov od hlavného dopravného ťahu vôbec nečakal. Podajú si s organizátorkou ruky a tá mávne smerom k skupinke pri jednom zo stolov, kde už sedia Arletini kolegovia, pravda, ak tak nazveme ľudí, ktorí sa venujú písaniu. Zvláštne, že hoci Arleta tváre tých ľudí pozná, keď prichádzala, vôbec ich nezaregistrovala. Sú tu dve ženy v jej veku a dvaja mladší muži. Debata sa krúti okolo covidu a našťastie tu panuje názorová zhoda, občas niekto podotkne niečo vtipné. Postupne ich volá organizátorka, každý musí predniesť pred kame-

rou odpoveď na jednu z troch otázok o Vianociach. (Ach, kde sú ešte Vianoce?! A kde Arleta? Čo ak sa nám vytratí a zdrhne z tohto textu?) Energia pri stole sa vždy nepatrne zmení a Arleta nakoniec zotrvá v rozhovore s tou (pre ňu) milšou zo žien, s ktorou pred štrnástimi rokmi absolvovali spoločnú besedu. Spisovateľkina mladšia dcéra mala vtedy rok a Arletina ešte nebola na svete. Moderátorka ich vtedy podpichovala, či to ustoja bez škriepky, keďže jedna písala ženské romány a druhú vnímali ako literárnu punkerku. (Môžete si tipnúť, čo písala Arleta.) Napokon bolo zrejmé, že nemá prečo prísť k stretu, hoci Arleta si kdesi vnútri musela priznať, že keď chodila do školy, dievčat s takým priamym a trochu nadrzlým pohľadom sa skôr bála, než by sa s nimi kamarátila.

„Už je to štrnásť rokov?“ Arlete sa zdá, že spoločné podujatie muselo byť pred piatimi, nanajvýš siedmimi rokmi. Zhovárajú sa o besedovaní, o tom archaickom slove i type podujatia a zhodnú sa, že od autorov sa nezmyselne očakáva, že budú behať po diskusiách, vždy zábavní a plní energie. „Písanie je predsa výsostne introvertná činnosť,“ vraví spisovateľka, ktorá nepôsobí placho a introvertne, ale Arleta jej rozumie a pritakáva. Sama tiež pridá niekoľko nepríjemných skúseností, či už so slabou účasťou, a teda nezaujmom šplechnutým rovno do ksichtu, alebo rovno s arogantným pánom, ktorý jej na besede vynadal. (Prosím vás, oslobodte Arletu, tentoraz nie z hodiny telesnej výchovy, ale z besedovania. Za porozumenie vopred ďakujem.)

„A ako sa máš?“ opýta sa spisovateľka so sympatickou opovážlivosťou, pričom Arleta cíti, že sa nepýta iba formálne. Zjavne by zniesla aj úprimnú odpoveď a možno by Arlete rozumela, hoci sú určite odlišné. No nie sú blízkymi kamarátkami a Arleta nechce kaziť toto príjemné neskoroletné popoludnie svojimi lamentáciami. Odpovie niečo neurčité, a kým by si to nedajbože rozmyslela a prepracovala sa k výlevu (ktorý by neskôr iste oľutovala), do debaty vstupuje organizátorka a volá ju nahrávať. Arleta povie dve-tri rozpačité vety, dlhšie to ani nemá byť, dobre, stop, to nám stačí, je to použiteľné, a obďaleč preplávajú dve divoké kačky.

Potom sa ponáhľa na električku a odnáša si obraz letnej zátoky a útržky svojich viet, ktoré ľahkoverne vypúšťala z úst ako dakedy dávno cigaretový dym. Teraz sa jej všetky tie vety vidia zbytočné a hlúpe.

V električke cestou domov jej cinkne esemeska od Pauly. Link na bizarné video s inscenovaným televíznym príbehom zo života. Inokedy jej Paula posielala linky na šialené klipy z dielne niektorého slovenského speváka. Alebo aj zahraničného. Paula žije na opačnom konci zemegule. Od mailovania už upustili, ale výmena absurdít pokračuje aspoň cez whatsapp. Ich priateľstvo, ak to tak ešte možno nazvať, ale skôr už nie, stojí

na potvrdzovaní si podobného pocitu zo života. Aspoň sa pousmiať. Zato voľakedy, keď sa ešte normálne stretávali, mávali aj dlhé spontánne záchvaty smiechu. Paulin manžel im raz v kaviarni (ako vyštudovaný učiteľ) povedal, že ak neprestanú, tak ich rozsadí. Arleta už druhý raz počas tohto popoludnia premýšľa, koľko to je rokov. Počíta – štrnásť? Ale nie, určite je to viac, pretože štrnásť rokov uplynulo iba odvtedy, čo Paula s manželom odišli do zahraničia. V to leto, tesne pred ich odchodom, keď sa stretávali akoby do zásoby, Arleta s Paulou vymysleli neprístojnú prezývku istému literárnemu kritikovi. Musela poletovať veľmi blízko, lebo keď to jedna z nich vyslovila, premkol ich neviazaný rehot, ktorý nešlo ustáť s gráciou. Paulin muž sa zabával s nimi, i keď o čosi decentnejšie, a keď videl, že nimi lomcuje pubertálny kľč smiechu, padla tá učiteľská poznámka o rozsadení.

Obe s Paulou vedia o relatívnosti ľudských zväzkov a neraz zapochybovali, ale napriek tomu si občas posielajú esemesky a pestujú tento odhmotnený, ba v istom zmysle akoby až záhrobný vzťah. Jedna s druhou nemôžu rátať, nemôžu skočiť spontánne na kávu, ako to mávali vo zvyku, kým žili v jednom meste, nemôžu ísť na prechádzku do Horského parku ani si vykračovať po nábregí, kde Paula vždy upozornila Arletu na sochu Samuela Mikovíniho aj jeho nultý poludník. To boli ich trasy.

Arleta si v električke vymení s Paulou ešte zopár esemesiek, a keď jej Paula napíše, že ju rozosmiala a jej muž

by ich opäť raz rozsadil, ale radšej si dáva keksík, Arletina električka práve míňa kostol v Kvetinovom údolí a na veži bijú zvony.

Keď vystúpi, nechce sa jej domov. Doma bude celú jeseň a zimu a teraz je predsa letný, i keď už septembrový deň! Zato registruje, že sa skôr stmieva a v noci a ráno je chladno. Zaspáva sa lepšie než počas júlových horúčav, ale vstáva do čudných rán a jej prvé myšlienky sa vždy rozbehnú k Dankinej škole, hrozbe vírusu a nadchádzajúcim povinnostiam. Štatistiky ukazujú, že krivka nákazy sa už zasa strmo šplhá nahor, ale o tom Arleta Paulu neinformuje. V názoroch na covid sa nezhodnú a je zrejmé, že dlho im už nevydrží ani výmena obskúrnych videí.

Háčkuje jesenné listy, ktorých vzor našla na internete pod názvom magický lampáš. Veď áno, jesenné listy môžu niekomu pripadať magicky a pri troche predstavivosti by mohli pripomínať aj rozžiarený lampáš. Strieda štyri farby priadze, keď jednu minie, vytiahne zo skrinky zvyšok iného klobka a pridá proste ďalšiu farbu. Poučenie by mohlo znieť, pousmeje sa Arleta, že keď sa vám niečo minie, nebanujte a pridajte to, čo máte. A tiež, aby ste nepodceňovali háčkovanie, lebo keď vám tečie do topánok, nejakú tú životnú múdrosť vytlačíte aj z neho.

Povedať niekomu, že nemáte čas, znamená oznámiť mu, že nie je vašou prioritou.

Podvečer je na ihrisku kopec výskajúcich detí. Arleta si vraví, že jej desaťročná dcéra by už z tohto druhu zábavy mohla vyrásť. Na druhej strane – Danka ju ešte stále ochotne drží na ulici za ruku a hocikedy jej spontánne oznámi, že ju má rada. Arleta so sebazaprením vojde s dievčatkom na ihrisko a preskakuje očami z jednej preliezky na druhú. Dumá, že keby sa tu dcére niečo stalo, mužovi sa nedovolá, ten je teraz u zubára. Chce Danku poprosiť, aby nikam neliezla, ale ovládne sa. Celú cestu na ihrisko ju dcérka presviedčala, aby sa o ňu nebála a prípadne ju niekedy pustila nakupovať aj do vzdialenejších potravín.

„Alebo do papiernictva, veď minule som to zvládla!“

„Ale to sme ťa s otcom vyslali z cukrárne na polceste a aj sme ťa tam počkali.“

„Chcela by som ísť úplne sama. Normálne z domu,“ ubezpečuje dievčatko úzkostnú matku.

Na ihrisku je len jeden chlapec v Dankinom veku, ostatné deti sú menšie, ba niektoré sa iba učia chodiť. Arleta si sadne obďaleč hojdačiek, a keďže lavička je zasadená do betónu pomerne vysoko, môže hompáľať nohami, čo je veľmi príjemné. Nestáť pevne na zemi je privilegium